

2015

NAGRADA/PREMIO

DARKO BRATINA

POKLON VIZIJI

OMAGGIO A

UNA VISIONE

Izdajatelj **Kinoatelj**

Uredila **Mateja Zorn**

Avtorji besedil **Paolo Caneppele, Igor Devetak, Aleš Doktorič, Jože Dolmark, Nicola Falcinella, Nerina Kocjančič, Moreno Zago**

Prevodi **Denis Valič, Sara Terpin**

Oblikovanje **Katja Pahor**

Izvedbeno oblikovanje **Orjana Grbac Vellikonja**

Tisk **Grafica Goriziana**

Naklada **500 izvodov**

November 2015

2015
NAGRADA/PREMIO

DARKO BRATINA
POKLON VIZIJI
OMAGGIO A
UNA VISIONE

VILLI
HERMANN

ŠVICARSKI REŽISER IN PRODUCENT
PREJEMNIK NAGRADE DARKO BRATINA. POKLON VIZIJI 2015

UVOD

Monografski festival *Nagrada Darko Bratina. Poklon viziji* se odvija v medregijskem prostoru med Slovenijo in Italijo in povezuje tako gledalce kot filmske inštitucije sedmih različnih mest (Gorica, Nova Gorica, Trst, Izola, Špeter, Videmin Ljubljana), katerih razdalja, merjena v kilometrih, sicer ni velika, njihova kulturna raznolikost pa izrazita in hkrati bogastvo našega čezmejnega prostora. In prav večkulturna identiteta življenja na meji nam je bila v letu 2010 motivacija, da festival popeljemo na razne postojanke in jih povežemo v skupni prostor z nitmi filmskih pripovedi in avtorskih vizij, v našem prostoru znanih in manj znanih filmskih mojstrov.

Ustanovitelj Kinoateljeja, sociolog in filmski kritik Darko Bratina (1942-1997) je filmskemu, televizijskemu in video mediju pripisoval posebno spoznavno in sporočilno vlogo: menil je namreč, da gre za najboljše sredstvo za razumevanje družbe, zgodovine in kulture. Po njem poimenovana nagrada sledi tej viziji, saj izbira dela in avtorje, ki estetske vrednote dopolnjujejo s posebno pozornostjo do zgodovinskega in družbenega okolja ter se zavzemajo za medkulturno komunikacijo. Leta 1999 je kot prva nagrado prejela režiserka Maja Weiss za dokumentarni film *Cesta Bratstva in Enotnosti* in do danes se je predstavilo več kot 15 filmskih ustvarjalcev, med njimi Želimir Žilnik, Karpo Godina, Jan Cvitkovič, Laila Pakalnina, Ruth Beckermann, Franco Giraldi, Miroslav Janek, Haratyun Khachatryan in drugi.

Pridružite se nam na letošnjem filmskem potovanju, kjer bomo med 24. in 30. novembrom 2015 vsakodnevno prehajali mejo med Slovenijo in Italijo ter hkrati s filmi letošnjega nagrajenca, ticinskega režiserja in producenta Villija Hermanna, spoznavali bogato in samosvojo kulturno identiteto italijanskega kantona Švice. Hermannov opus med drugim zaznamuje tudi vztrajna pozornost do problematike migracij, še posebno tistih ekonomskih. Ob družbenih dogodkih, ki smo jim priča v zadnjem času, dogodkih, ki pestijo tako posameznika kot tudi globalno družbo, nam bodo izbrani filmi morda ponudili priložnost, da se za trenutek ustavimo in premislimo o zapletenih vprašanih družbe, v kateri živimo, kjer so vrednote medkulturnega dialoga še kako nujne tudi za osvetlitev aktualne begunske problematike.

MATEJA ZORN, vodja festivala

MOTIVACIJA NAGRADE DARKO BRATINA. POKLON VIZIJI 2015

Filmi Villija Hermanna očarajo zaradi doslednosti, natančnosti, s katero se v njih razkriva smisel stvari. Kljub temu da so filmi všečni, ostajajo predmet kulture in skoraj nič ni v njih komercialnega. Pogled Villija Hermanna odkriva sotočja med mikrokozmosom Ticinskega kantona – to je kraj jezikovnega in kulturnega pretapljanja, ki je hkrati odmaknjen od zgodovinskega dogajanja in vanj vpet – in omamnim makrokozmosom sveta. Križanje med lokalno in globalno dimenzijo sveta pa kaže, kako sta obe le plati ene in iste podobe. Villi Hermann dokazuje, da pozna vrednost lastnega izhodiščnega poldnevnikarja, lastne zgodovine ter okolja, in da jih ceni, a da se kljub temu na geografske meje pretirano ne ozira, kajti to so ovire, ki jih človek in cineast z meje mora in hoče presežati. Prav tako se ne ozira na navado ločevanja na dokumentarni in igrani film, na žanrski in avtorski, kajti vsi najdejo svojo skupno osnovo v obvladovanju medija in v zavedanju o političnosti vsakega družbenega dogajanja.

Foto: Andreas Seibert

VILLI HERMANN, NE ZGOLJ REŽISER MEJE

V obširnem Hermannovem opusu najbolj izstopa tematika meja. Režiser se je uveljavil v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, enem izmed najboljših obdobja za švicarski film. Izkazal se je za enega izmed najpomembnejših avtorjev tako igranih kot dokumentarnih filmov, dveh žanrov, ki se npr. v filmu *San Gottardo* spajata. Hermann si je za bivališče izbral kanton Ticino, edini popolnoma italijanski švicarski kanton, in pogled na mejo je postal ena glavnih značilnosti njegovega filma. Njegova vizija gre preko meje in se skuša živeti onstran, raziskuje življenje na tej in na oni strani, življenje ljudi, ki morajo potovati ali se preseliti zaradi dela, ki se morajo prilagajati spremenjenim okoliščinam. Hermann obenem analizira zgodovino svoje države, predvsem njene neizrečene in potlačene plati, od delavskih bojev na koncu 19. stoletja do dvoumnosti »očetov« med drugo svetovno vojno. Zobjame tako pomembne dogodke kot zasebne zgodbe, ne da bi se zadovoljil z uradnimi različicami. Režiser je opazoval in raziskoval družbo med preteklostjo in sedanostjo, pri tem pa obračunal z dogodki in zasledoval spremembe. Svoj cilj in dovršenost sloga je dosegel že v filmu *San Gottardo*, svojem prvem pomembnejšem delu, ki še danes spada v vrh njegovega opusa. Vedno je izkazoval zanimanje za avantgardo, umetnost in umetnike, predvsem fotografe, katerim je posvetil več del. Njegova kariera, ki jo zaznamujeta intelektualna doslednost in eklecticism, je pritegnila pozornost Kinoateljaja. Hermann se lepo vpne v zdaj že dolg seznam nagrajencev, ki iščejo dialog s podobami, z drugim. Dragocena in osrednja naloga, ki si jo Hermann od vsega začetka zastavi, je postaviti samega sebe pod vprašaj in poslušati, imeti močne ideje in iskati dialog z drugimi, poskuša opazovati vedno iz drugega zornega kota. Tako švicarski avtor razume zunanjo kot tudi notranjo mejo: osamljeno vasico ob jezeru v filmu

Matlosa, 1981

Innocenza, kjer zunanosti ni mogoče uzreti, izkoreninjenca brez domovine v filmu *Matlosa* ali meje med družbenimi razredi, znotraj družin in skupnosti.

Villi Hermann je tako rekoč edinstven avtor, ki ga težko postavljamo ob bok njegovim kolegom. Avtor, ki je v svoji pripadnosti manjšini našel vzgib za radovednost, raziskovanje in potovanje. Obrtnik in intelektualec obenem, politik s filmsko kamero, samotar in istočasno v središču debate, ki se navidezno zaustavlja na marginalnih zgodbah iz preteklosti, pa vendar vedno zadene aktualnost. Zagovornik italijanskega jezika in kulture v Švici, ki je vedno skrbno izbiral svoje sodelavce, ki je znal ustvarjati majhne delovne sredine, ki je vlagal in zaupal v mlade ter tako postal producent novih ticinskih avtorjev kot so Erik Bernasconi, Niccolò Castelli in Alberto Meroni.

NICOLA FALCINELLA, filmski kritik

TIHOTAPEČ PODOB

Finemu pripovedovalcu intimnih filmskih zgodb iz obmejnih prepadov sveta se pozna, da se je izžolal v Londonu pri mojstru Rogerju Manvellu in se preko britanskih dokumentaristov naučil izpovedi, ki je vedno družbeno angažirana, politična, moralno vznesena in poetična hkrati. V svojih filmih je Hermann vedno sila natančen, ujet v določeno pravljico sveta, kjer sta poštenost in potrpežljivost edini korenini neba nad nami: vsako naše dejanje ima večne posledice kakor nedolžni nasmeš pastirice iz našega otroštva, ki venomer spočne samo svetnika ali samo hudiča. Hermann je v osemdesetih posnel nekaj igranih filmov, ki jih brez vsakršnega oklevanja stavimo ob bok sijajnega švicarskega filma tistega časa (Tanner, Goretta, Soutter). *San Gottardo* (1977), *Matlosa* (1981), *Innocenza* (1986) ter *Bankomatt* (1989) pa so navkljub svojemu fikcijskemu fabularanju predvsem uravnoteženi eseji, nekakšne dokumentaristične raziskave občutljive bivanjske

tematike, evokacija prostorov in časov skozi poglede junakov in prefinjene izreze montažnega pretakanja zavezujočih ljudskih usod. Ko smo gledalci soočeni s tem nežnim kinematografskim tkanjem, ne moremo več ostati ravnodušni še mnogo zatem, ko se ugasnejo luči projektorja tam doli v dvorani, ki je vedno temna izpovednica našega časa in trepetajočih življenj tam gori na platnu. S to izkušnjo je Hermann-režiser kakor tudi mi gledalci vedno v nekakšni intimni in prav posebni »matlosi«. In ravno ta skorajda fotoreporterski dar opazovanja in kasnejšega minucioznega pripovedovanja s kančkom poezije in ljudske topline bo režiserja odpeljal med pripovednike-pričevalce v njegovih kasnejših filmih. Hermann bo pristal tam kot lucidni tihotapec (*contrabbandiere*) med eno in drugo stranjo meje, med filmom in sanjami, med potovanji po deželi stisnjeni med gorskimi rebri in temu pripadajočimi običaji domovine brez širin morja in neskončnih obzorij. Slike, zvoki in usode nad vsakdanjimi prepadi v veliki lekciji življenja. To je kino Villija Hermanna.

JOŽE DOLMARK, filmski kritik

TAVAJOČI POGLED, USMERJEN V BREŽČASNO VESOLJE IZGUBLJENIH OSEB

Filmsko delo švicarskega ustvarjalca Villija Hermanna, pa naj gre za igrana ali dokumentarna dela, je izrazito raznoliko in raznovrstno tako s tehničnega kot tudi vsebinskega vidika. Ker pa se tu ne bom mogel posvetiti podrobnostim posameznih del, se bom v nadaljevanju omejil predvsem na tiste elemente, ki se kot nekakšna rdeča nit pojavljajo v vseh njegovih delih, jih poenotijo in povežejo s konkretnim družbenim okoljem, iz katerega avtor izhaja. Na neki drugi ravni, in sicer skozi vrednote, posredovane prek obravnavanih tem, pa njegova dela sežejo tudi k univerzalnemu ter se hkrati dotaknejo aktualnega trenutka mejnih področij in oseb, ki to izkušnjo meje, ločnice – kolikor ta ni le politična, temveč tudi družbena – pravzaprav živijo. In prav tema meje je Hermannu ena najbližjih. Še posebej tiste med Italijo in Švico, ki predstavlja enega redkih področij, na katerih sta odsotnost naravnih ovir ter širjenje urbanih in produkcijskih naselbin ustvarila mogočni preplet ekonomskih interesov in medčloveških odnosov.

Hermannova meja je prostor, v katerem se konkretizirajo latentni konflikti med, na eni strani, deželno, ki si želi čim hitreje pristati v modernosti ter, na drugi, malimi in velikimi spletkarji, ki bi se radi pri tem osebno okoristili. Tako je Hermann gradbišče, ki je nastalo ob izkopu predorov pod gorskim prelazom San Gottardo, in sicer tako tisto v daljni kot tudi nekaj bližji preteklosti (Hermannovo delo *San Gottardo* iz leta 1977 – v katerem se avtor opre tako na igrano rekonstrukcijo dogodkov, kot tudi na dokumentarne posnetke – namreč obudi spomin na oba izkopa: tistega s konca 19. stoletja in tistega iz 70. let 20. stoletja), opisoval kot multikulturno delovno okolje, kjer je lokalno prebivalstvo tuje delavce, predvsem Italijane, cenilo in hvalilo, a prav tako tudi sovražilo in izkoriščalo; kjer so zahteve po izboljšanju delovnih pogojev prihajale v navzkrižje s finančnimi interesi investorjev; in kjer je bilo v zraku čutiti nekakšno resignacijo, vdanost v usodo, sprijaznjenje z dejstvom, da se položaj ne more spremeniti.

Pri Hermannu pa meja lahko postane tudi prostor družbene spremembe. Tako v filmu *24 na 24 – tihotapec* (1972) gledalca nedvoumno opozori še na nek drug vidik meje: na njeno prepustnost in dejstvo, da nam ponuja priložnost za odkup. Gospodarski razcvet in težnja po modernih načinih življenja sta prebivalstvo spodbudila, da se izseli s podeželja in odročnih gorskih krajev ter se poda proti novim urbanih naselbinam in proti novim priložnostim za delo. Vsi pa se le niso znali vključiti v te nove realnosti in tako je tihotapljenje za nekatere postala preživitvena strategija, odgovor na nerodovitnost zemlje, dejavnost, za katero se odloči iz čisto praktičnih razlogov in o kateri je moč govoriti s ponosom.

Beg v mesta pa je medtem ustvarjal nove in nove razseljene, izkoreninjene osebe. Alfredo, akter filma *Matlosa* (1981), je pravzaprav moderna različica Calvinovega Marcovalda. Alfredo v

vračanju v otroštvo (in k naravi) vidi možnost pobega pred težavnostjo in monotonostjo dela ter življenja v mestu, kar poskuša dopovedati tudi svoji družini in ljudem, s katerimi dela (izdelava pasti za ptice, pri kateri uporabi le knjigo in svinčnike, je čudovit primer tovrstnih Alfredovih poskusov). A tako, kot se to zgodi tudi v delu Itala Calvina, se dobre namere vedno iztečejo v grenko razočaranje in trpko spoznanje, da mesto osebam ne dovoli sanjati.

Tudi mlada in čutna učiteljica, v katero se zaljubijo vsi njeni učenci, prav tako pa tudi župan mesteca (v Hermannovem filmu *Nedolžnost*, 1986), je ena razseljenih oseb, posameznikov, ki so izgubili dom. Družbeno okolje v tistem malem mestecu je namreč izrazito zaprt in tradicionalistično, zaradi česar le s težavo in s številnimi omejitvami sprejmejo novo učiteljico, saj ima zanje vse preveč modern okus: rada se namreč oblači v kričeče rdeča oblačila in poslušša glasbo mladih. Izgubljeni so tudi najstniki, v katerih se želja po pridobivanju spolnih izkušenj razrašča in stopnjuje, zaradi česar ne zmorejo razumeti izrazito negativnega odnosa, ki ga imajo starejši do nje.

Temi čutnosti se je Hermann posvetil tudi v svojem dokumentarnem filmu *Čutno videnje sveta* (2011), ki sicer obravnava fotografski opus Gottharda Schuha. Preko prepleta fotografij iz preteklosti ter svežih filmskih posnetkov, ki nas popelje od Singapura, prek Indonezije, pa vse do Malcantoneja, avtorja gledalca opozarjata na to, da čutnosti ne gre povezovati le z mladimi Azijkami, saj se ta poraja tudi, in morda celo predvsem, iz pokrajin, po katerih sta potovala. Verska intimnost, poduhovljenost krajev, občutek skupnosti, občutenje pripadnosti pri ljudeh, pomembnost praznovanj kot identitetnega in združevalnega momenta; vsi ti trenutki v gledalcu prebudijo negotovost ob soočenju s svetom, o katerem je morda le slišal pripovedovati in ki ga postaja vse težje posnemati. V tem delu lepota podobe izraža vso svojo opisno in hevristično moč. V dokumentarcu, ki rekonstruira življenje in ustvarjanje fotografa Christiana Schieferja – tistega, ki je leta 1945 v fotografski podobi ujel Mussolinijevo mrtvo telo in prihod beguncev na švicarska tla –, filmu *Mussolini, Churchill in razgednice* (2003), je silovitost podob še veliko bolje predstavljena. Hermann se v njem loti raziskave o rabi fotografij, kakršne so tiskani mediji namenjali objavi na svojih straneh. Pri izboru teh je bil eden osrednjih kriterijev zahteva, da se ne smejo zdeti preveč resnične, saj bi zaradi tega lahko vznemirile javnost. Znano je, kako so Združene države vrsto let vztrajale pri prepovedi objave fotografij pogrebov vojakov, ki so padli v Iraku, saj so se oblasti povsem jasno zavedale, da bi take podobe v ameriški javnosti sprožile negativne odzive. Prav tako pa vemo, kakšen je učinek kopičenja podob na gledalca: pripravi ga namreč do tega, da izredno stanje in iracionalnost sprejme kot nekaj normalnega. Pomislimo na primer na množico podob razpadajočih in z begunci prenatrpanih ladij ob naših obalah, na javna obglavljanja, ki jih je izvajala Isis ali na več tisočglave množice beguncev, ki se valijo skozi posamezne evropske države.

Na temo meje je vezana tudi tema identitete. Tako nam Hermann v delu *Es ist kalt in Brandenburg* (1980), v katerem prepleta elemente igranega in dokumentarnega filma, pripoveduje zgodbo o dvaindvajsetletnem Mauricu Bavaudu, ki se je leta 1938 podal v Nemčijo z enim samim namenom: ubiti Hitlerja, s čimer bi naredil uslugo krščanskemu svetu in celotnemu človeštvu. Hermann obnovi zgodovinske dogodke tistega časa (vzpon Hitlerja na oblast, proces v Bavadu, kristalna noč) in sicer tako, da jih združi s podobami Nemčije s konca 70. let, ujete med občutki krivde in tajnimi arhivi. Prebivalstvo je takratno stanje občutilo kot izgubo nemške narodne identitete, zaradi česar je vzniknila želja po »malem Hitlerju«, ki bi ponovno vzpostavil red, a »nikoli več na račun žrtvovanja kulture in človečnosti«, kot izpostavi ena intervjuvanih oseb. Izgubljeni

From somewhere to nowhere, 2008

so bili tako Nemci kot tudi ta mladi Švicar, ki na eni strani ni dvomil o tem, da mu je mesto v njegovem malem svetu, a ki se je sočasno počutil tudi vpetega v nekaj veliko večjega, širšega – s samo usodo človeške vrste.

Za zaključek bi lahko rekli, da je Villi Hermann flâneur, a ne le v tistem ožjem, Baudelairovem pomenu urbanega opazovalca, pač pa je tudi potepuh, ki ga vodijo družbena in estetska čustva, obujena ob srečanjih z osebami in kraji. Njegov pogled je hkrati ravnodušen in brez iluzij v odnosu do sveta, ki se prehitro spreminja in tako ljudem ne dopusti, da bi se mu prilagodili, kot tudi ne, da bi v sebi ohranili občutek pripadnosti temu. Pogled, ki v odnosu do ljudi izraža empatijo, a je hkrati distanciran od realnosti, ki ga obkroža, režiserjevemu delu ne dopusti ne časovne ne prostorske umestitve, saj so lahko zgodbe, ki jih pripoveduje, prenešene tako v neke druge čase kot tudi v druge kraje.

To pa mu omogoča prav dejstvo, da njegovo veselje naseljujejo razseljene osebe: moški in ženske, mladi in stari, delavci in podjetniki, tihotapci in revolucionarji, migranti in čezmejni delavci, ki živijo razpeti med dvema državama, ki preizprašujejo svoje osebne in nacionalne identitete, ki se soočajo s svetom, ki se vseskozi in hitro spreminja – zaradi vsega tega se morajo neprestano soočati z vprašanji, kot so: kateri državi pripadam? S katerimi vrednotami se identificiram? Kakšen svet prihodnosti bi si želel? Bi v njegovi izgradnji sodeloval? Do katere mere sem pripravljen sprejeti drugačnost?

MORENO ZAGO, Oddelek za politologijo in sociologijo Univerze v Trstu

FILMOGRAFIJA

- 2011 Gotthard Schuh. Una visione sensuale del mondo
2008 From Somewhere to Nowhere
2006 Pedra.Un reporter sans frontières
2006 Greina
2005 Sam Gabai. Presenze
2004 WALKER. Renzo Ferrari
2003 Mussolini, Churchill e cartoline
2000 Luigi Einaudi. Diario dell'esilio svizzero
1998 TAMARO. Pietre e angeli.Mario Botta, Enzo Cucchi
1997 Giovanni Orelli. Finestraperte
1996 Per un raggio di gloria
1992 En voyage avec Jean Mohr
1989 Bankomatt
1986 Innocenza
1981 Matlosa
1980 Es ist kalt in Brandenburg (Hitler töten) soavtor
1977 San Gottardo
1974 Cerchiamo per subito operai, offriamo...
1970 24 su 24 – Il contrabbandiere
1970 10ème Essai
1969 Fed up

FILMI

IZBOR FILMOV VILLIJA HERMANNA

FED UP

VB, 1969, 16 mm, barvni, 11'

režija in scenarij Villi Hermann
fotografija Dave Edwards, J.P. Moussafai
glasba Cecil McCartney
igrajo John Franklin, Eve, Nicolas, Gina
producent John Dunn-Hill
produkcija London School of Filmtechnique

Ta kratkometražni film predstavlja Hermannovo diplomsko delo, s katerim je zaključil svoj študij na londonski School of Filmtechnique (L.S.F.T.). Študentje so bili razdeljeni v manjše skupine, sestavljene po vzoru filmskih skupin, znotraj katerih je imel vsakdo jasno določeno vlogo. Vsi vizualni učinki so bili izvedeni že znotraj same kamere.

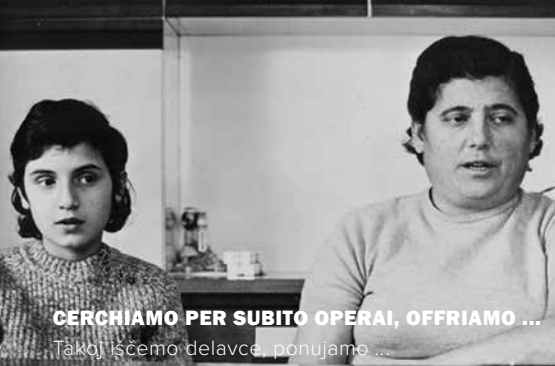
24 SU 24 – IL CONTRABANDIERE

24 na 24 – tihotapec brez predaha

Švica, 1972, 16mm, barvni, 27'

režija in scenarij Villi Hermann
fotografija Sandro Bernardoni
zvok Franco Tognola
glasba The Nightbirds
nastopajo Emilio Baiardi, prebivalci krajev Beride in Castelrotto ter doline Tresa
produkcija Villi Film Beride

V delu *24 na 24 – tihotapec brez predaha* se je avtor lotil obravnave družbenega pojava iz naslova, prisotnega v številnih ticinskih vaseh, še posebej tistih, ki se nahajajo vzdolž italijansko-švicarske meje. Hermann ga je nadvse dobro poznal, saj je tudi sam prihajal iz ene teh vasi. Film pripoveduje zgodbo o mladeniču, ki si želi in je hkrati iz različnih razlogov primoran ostati v svojem kraju. Življenje v domačem kraju pa bi bilo zanj praktično nemogoče, če ne bi imel možnosti, da se ukvarja s tihotapljenjem cigaret, edino dejavnostjo, ki v teh krajih sploh omogoča preživetje. Film je svetovno premiero doživel na festivalu v Locarnu leta 1972.

CERCHIAMO PER SUBITO OPERAI, OFFRIAMO ...

Takoj iščemo delavce, ponujamo ...

Švica, 1974, 16 mm, čb, 68'

idejna zasnova in režija Villi Hermann

fotografija Villi Hermann

montaža Villi Hermann

glasba la Comune (kolektiv Daria Foja)

komentar Giovanni Orelli

nastopajo vdova Vittoria B., čezmejni delavci, predstavniki sindikata in delodajalcev

produkcija Villi Hermann s skupino delavcev, prijateljev in kolegov

Akterji filma so italijanski čezmejni delavci, ki živijo vzdolž meje s kantonom Ticino in se vsak dan vozijo na delo v Švico. Konfederacija/konfederalna oblast tem delavcem priznava zgolj pravico do zaposlitve v določenem gospodarskem sektorju (tekstilna, kovinsko-predelovalna, pohištvena industrija, hotelirstvo, ipd.), drugih pravic pa ne, s čimer jim onemogoča, da bi se na kakršenkoli drug način vključili v življenje civilno-družbene sfere (v Švici niso upravičeni ne do stalnega ne začasnega prebivanja). Zanj so preprosto delovna sila, množica 30.000 delavcev, ki se dnevno vozijo na delo.

Dokumentarec ima tri glavne pripovedne linije. Prvo predstavlja zgodba italijanske vdove, katere mož se je na delovnem mestu v Švici smrtno ponesrečil. Druga nas popelje skozi niz intervjujev s čezmejnimi delavci, ki so bile opravljeni tekom njihove poti na delo ali med postanki na meji. Tretja pa nam predstavi izjave predstavnikov oblasti – sindikalistov, delodajalcev, predstavnikov Cerkve – ki razkrivajo ozadja niza konfliktnih situacij, individualnih in kolektivnih, ki čakajo na razrešitev.

SAN GOTTARDO

Švica, 1977, 16 mm, barvni, 90'

režija Villi Hermann

scenarij Villi Hermann, Eve Martin

nastopajo Hans Dieter Zeidler, Maurice Aufair, socialistični revolucionarji, francoski inženirji, nemški inženirji, emigrantska gledališka skupina Collettivo, potujoči pevec Dimitri, prebivalci Chironica in Andermatta, delavci z gradbišča avtoceste pri San Gottardu

fotografija Renato Berta (igrani del), Hans Stürm (dokumentarni del)

montaža Rainer M. Trinkler, Elisabeth Wächli

produkcija Filmkollektiv Zürich in Villi Hermann

Film vzporedno predstavi potek del na gradbiščih dveh velikih predorov pod masivom San Gottardo: izkopa železniškega (1872-1882) in avtocestnega predora (od 1969). To je film o migracijah delavcev. Preko likov, kot sta na primer Alfred Escher – ustanovitelj bančne ustanove Credit Suisse in Železniškega podjetja iz San Gottarda – ter Louis Favre – koncesionar predora – nam film predstavi švicarsko zgodovino 19. stoletja. Ob tem pa gledalcu ponudi tudi vpogled v vsakdanjik življenja emigrantov in ga seznanja z nekaterimi zgodovinskimi dejstvi, na primer s tem, da je stavkajoče delavce izpod San Gottarda (stavkali so v kraju Goeschenen, in sicer leta 1875), nasilno razgnala policija. Izpostavijo se torej tisti problemi, ki so bili skupni obema izkopoma in obema dobama, pa naj je njihova narava ekonomska, družbena ali politična. Film se artikulira na dveh pripovednih ravneh: prvo predstavlja zgodovinska rekonstrukcija (to izpelje z uporabo t. i. *tableaux vivants*, oživiljenih podob) delovnega procesa ob izkopu prvega predora, druga pa preko dokumentarističnega pristopa sledi izgradnji avtocestnega predora.

MATLOSA

Švica, 1981, barvni, 90'

režija Villi Hermann

scenarij Angelo Gregorio, Villi Hermann (po literarni predlogi Giovannija Orellija)

fotografija Carlo Varini

montaža Luciano Berini

glasba Enzo Jannacci

igrajo Omero Antonutti, Francesca de Sapio, Flavio Bucci, Nico Pepe, Roger Jendly, Mario Marchetti, Cleto Cremonesi, Sonja Gessne, Walter Valdi

produkcija Imagofilm Lugano

distribucija Imagofilm Lugano

Izmišljena zgodba o ticinski družini, ki se, nekega petka zvečer, za konec tedna odpravi do svoje hiške v gorah, v kateri je Alfredo preživel svoje otroštvo. A to potovanje za večino družinskih članov že dolgo ni več prijeten izlet, saj ga je Alfredo spremenil v iz tedna v teden ponavljajočo se prisilo, v obsesivni obred, s katerih poskuša obuditi svojo preteklost. Ob srečanju z določenimi predmeti, a tudi povsem naključno, Alfredovo zavest preplavijo spomini: spomni se, kako se je kot otrok spopadal z vsakdanjikom življenja na kmetih, kako se je kot najstnik počutil negotovega in nebogljene, kako so ga primorali v to, da srednjo šolo obiskuje izven domačega kantona. Alfredo je vse težje ohranjati notranje ravnovesje. Zdi se, da se temeljni razlog za osebno krizo, v katero je zapadel, nahaja v dejstvu, da ne zna najti ravnovesja med svojimi otroškimi spomini na življenje na kmetih, na preprosti podeželski svet, ki je danes že skoraj povsem izginil ali pa se močno spremenil, in življenjem, ki ga živi kot odrasla oseba: razpet med vsakdanom, ki je poln frustracij in ponavljajočim se, monotonim delom. Njegov poskus, da bi znova našel svoje otroštvo, pa se še dodatno zaplete zaradi dejstva, da je bil njegov oče takrat eden tako imenovanih »matlosa«, oseb brez domovine.

INNOCENZA

Nedolžnost

Švica, 1986, barvni, 90'

režija Villi Hermann

scenarij Angelo Gregorio, Villi Hermann (po literarni predlogi Francesca Chiese)

fotografija Hugues Ryffel

montaža Claudio Cormio

glasba Graziano Mandozzi

igrajo Enrica Maria Modugno, Alessandro Haber, Teco Celio, Sonja Gessner, Marino Campanaro, Franco Serena, Patrick Tacchella, Ivan Verda

produkcija Imagofilm Lugano, Ssr-Rtsi

distribucija Filmcoopi Zurigo, Imagofilm Lugano

V mali kraj, ki leži ob jezeru, prispe nova učiteljica, ki s svojo sproščenostjo, lepoto in samozavestjo takoj pritegne pozornost mnogih. A medtem, ko jo eni opazujejo z neprikritim občudovanjem, pa pri nekaterih – na primer županu – vzbudi tudi nezaupljivost. Mladi Luca se vanjo tako usodno zaljubi, kot to znajo le najstniki. Luca s svojim vedenjem spodbuja tudi sama učiteljica, ki je v javnosti sicer stroga in resna: v osebnih stikih se namreč razkrije njen drugi obraz, tisti del njene osebnosti, nad katerim imata nadzor njena čutnost in njena strast, ki se še posebej razvname v stikih z mladimi fanti. Tako se za časa njene »individualne obravnave«, ki je je deležen zgolj Luca, posvetita le eni sami »snovi«: vzgoji srca. A učiteljica nato svojo pozornost preusmeri k Tittu, kar pa ne prizadane samo Lucovih čustev, pač pa ogrozi tudi prijateljstvo med fantoma. Ko kasneje zaradi vse glasnejših govoric proti učiteljici sprožijo preiskavo, ki jo vodi sam župan, Luca in Titto kljub njunemu rivalstvu ne razkrijeta učiteljičinega početja, pač pa jo poskušata celo opravičevati. Kaj pa, če je vse to le plod bujne domišljije čustveno razvnetega najstnika?

BANKOMATT

Švica/Italija, 1989, barvni, 89'

režija Villi Hermann

scenarij Giovanni Pascutto

fotografija Carlo Varini

montaža Fernanda Indoni

glasba Franco Piersanti

Igrajo Bruno Ganz, Omero Antonutti, Francesca Neri, Giovanni Guidelli, Roberto de Francesco, Andrea Novikov, Pier Paolo Capponi

producenta Enzo Porcelli, Villi Hermann

produkcija Imagofilm Lugano, ABCinema Roma, Rtsi-Ssr

Bruno je bil zaposlen na banki, od koder pa je moral proti svoji volji oditi, saj so ga odpustili. Njegovo dostojanstvo, tako ponosno švicarsko, je bilo hudo in morda celo usodno načeto: zato, da bi se ohranilo dobro ime ustanove, kjer je bil zaposlen, je moral plačati prav Bruno. Res je sicer, da se je pustil zapeljati nevarnim finančnim spekulacijam in da je torej objektivno kriv. A vseeno sanja le o tem, kako bi se odkupil in pri tem čaka na pravo priložnost. Ta se kmalu pokaže, in sicer v osebi Stefana, mladeniča italijanskih staršev, ki pa se je sam rodil v Švici. Po dvajsetih letih dela v Švici se njegova starša odločita, da se bosta vrnila v domovino. Stefanu še na misel ne pride, da bi se jima pridružil, saj je tisti predel Švice njegov dom. Tu ima svoje prijatelje in tu je tudi Maria, dekle, ki jo ljubi in za katero upa, da se bo nekega dne poročila z njim. Ko bo le zaslužil dovolj denarja. A nato se Stefano znenada znajde sredi zanj nadvse neprijetnega položaja: osumijo ga namreč absurdnega, a tudi tragičnega dejanja. Takrat se pojavi Bruno in ga reši obtožb, a hkrati ga zvabi k podvigu, ki bi obema lahko prinesel dokončno rešitev njunih težav, lahko pa bi ju tudi dokončno pokopal. Predlaga mu namreč, da bi vdrla v vilo in ugrabila lastnika, s čimer bi si omogočila pot do bančnega trezorja. Film predstavlja prvo uradno koprodukcijo med Italijo in Švico.

LUIGI EINAUDI. DIARIO DELL'ESILIO SVIZERO

Luigi Einaudi. Dnevnik izgnanstva v Švici

Švica, 2000, čb/barvni, 75'

režija in scenarij Villi Hermann

fotografija Hans Stürm

montaža Gianni Schmidhauser

glasba Ludovico Einaudi

nastopajo Omero Antonutti, Roberto Einaudi,

Mario Ansermin, Zaccaria Curtaz, Ruggero Cominotti, Lucetta Jarach Guastalla, Renata Aldrovandi Einaudi, Maria Gabriella di Savoia in drugi

produkcija Imagofilm Lugano, Tsi Lugano

distribucija Imagofilm Lugano

V družinski villi v kraju Dogliani se Roberto, vnuk Luigija Einaudija, obrača v preteklost, k spominom na dneve po 8. septembru 1943, ko se je njegov ded, takrat rektor Univerze v Turinu, v družbi svoje žene Ide – in z zgolj 200 švicarskimi franki v žepu – odločil za beg proti Švici, ki ga je vodil preko Valle d'Aoste. To je bil »beg ljudstva pred barbarskim okupatorjem«, kakor ga je opredelil bodoči guverner Bance d'Italia in kasneje tudi predsednik italijanske republike. Mejo je, ob pomoči nekaterih gorjanov, prečkal na prelazu Col de Fenetre. Prvi dnevi eksila so bili težki, a nato so lokalni veljaki iz Lozane, Ženeve in Neuchatela izvedeli za uglednega begunca in mu ponudili gostoljubje. Strogim omejitvam navkljub se je Einaudi znova lahko lotil pisanja in se tudi udeležil kakšnega srečanja. Omero Antonutti gledalcu predstavi odlomke iz njegovega dnevnika, ki ga je skrbno vodil v tistem času, in mu tako omogoči, da podoživi težko izkušnjo begunstva, hkrati pa ga tudi seznanjajo z avtorjevimi vsakdanjimi razmišljanji in z njegovimi kritičnimi premisleki švicarskega sistema. S tistim torej, kar predstavlja temelje Einaudijevega kasnejšega teoretskega in političnega delovanja. Seznanjajo nas tudi z novicami o prihodu drugih pribežnikov, kot je bil na primer Ernesto Rossi, ki so se na begu pred nacifašizmom zatekli v to nevtrarno deželo. Svojo pripoved pa zaključijo z Einaudijevo vrnitvijo v osvobojeni Rim.

GIOVANNI ORELLI. FINESTRE APERTE

Giovanni Orelli. Odrpřta okna

Švica, 1997, video, barvni, 15'

režija, scenarij, zvok Villi Hermann
fotografija Hans Stürm
montaža Claudio Cormio, Villi Hermann
producent Villi Hermann
produkcija Imagofilm Lugano, Srg-Ssr Idée
Suisse

Video portret ticinskega pisatelja Giovannija Orellija, ki se premika od enega do drugega okna svojega domovanja v dolini Val Bedretto (Ticino) in medtem brez prestanka pripoveduje. Strehe, reka, travniki, posamezna drevesa in gozd, ki jih vidi s svojih oken, so tisto, kar v njem sproži nezaustavljivi tok spominov in razmišljanj, ki jih Hermann posname »na dah«, v eni sami brezšivni plan-sekvenci.

»Upodobiti besede pisatelja – za cineasta je to poseben izziv. Besede, ki jih je pisatelj zapisal, nas morajo tudi upodobljene popeljati na potovanja in nam omogočiti, da ob njih sanjamo. Oči Giovannija Orellija se ob pripovedovanju ali ob odkrivanju starih besed vedno znova zasvetijo. Take občutke sem poskušal vzbuditi tudi pri gledalcu.«

GREINA

Švica, 2006, barvni, 28'

režija in scenarij Villi Hermann
fotografija Hans Stürm, Alberto Meroni, Villi Hermann
montaža Villi Hermann
glasba Christian Gilardi, Zeno Gabaglio
nastopijo Giovanni Boggini, Barbara Peter, Jacopo Vanbianchi
producenti Villi Hermann, Urs Graf, Federico Jolli
produkcija Imagofilm Lugano, Filmkollektiv Zürich, Televisione svizzera RTSI
distribucija Imagofilm Lugano

Gorjanec Giovanni Boggini iz okolice Aquile, iz krajev v dolini Val di Blenio, se je na začetku kratkega poletnega obdobja s svojimi kravami podal proti planini Greina, prostrani visokogorski planoti, ki združuje švicarska kantona Ticino in Grigioni. Tako zanj kot tudi za ostale sirarje bo to zadnje leto, ko jim je še dovoljeno izdelovanje sira in masla na tradicionalen način, v kotlu, v katerem se mleko segreva nad ognjem, ki ga ustvarja les iz okoliških gozdov. Po tem letu pa se bo morala planina »modernizirati, da bi tako postala evro-kompatibilna«, skladna z evropskimi direktivami. Pozimi se na planino Motterascio vrne s helikopterjem. Visokogorska planota Greina je prekrita z belino, zaradi česar je videti kot nekakšen ledenik. Gorjan Boggini vstopi v notranjost povsem belega laboratorija, v katerem je vse, od ploščic na steni do predmetov v njem, tako bleščeče in sijoče, da se zdi, kot da smo vstopili v visokotehnološki farmacevtski laboratorij. Zahteve, kot je ta, da vanj stopi s steriliziranim pokrivalom in podobne, sirar sprejme s skepto. A zaradi ljubezni in strasti, ki ju čuti do svojega poklica, je kljub vsem težavam in nesmiselnim zahtevam odločen nadaljevati s svojo dejavnostjo.

FROM SOMEWHERE TO NOWHERE

Od nekod do nikoder

Švica, 2008, DigiBeta, barvni, 86'

režija Villi Hermann

scenarij Eve Martin, Villi Hermann

fotografija, zvok Villi Hermann

montaža Samir Samperisi

glasba Christian Gilardi, Zeno Gabaglio,
Gregorio Di Trapani

produkcija Imagofilm Lugano, RSI – Lugano,
Schweizer Fernsehen – Zurich

Popotovanje po Kitajski – opravljeno med leti 2006 in 2008 – v družbi švicarskega fotografa Andreasa Seiberta, ki se je specializiral za reportaže z Daljnega Vzhoda. Dvojica, ki se je na pot podala v mestu Guangdžov (znanem tudi kot Kanton), je to azijsko državo prepotovala zato, da bi pripravila portret notranjih migrantov, ki se s podeželja podajajo v hitro se razvijajoča mesta. Ta pojav zadeva več kot 200 milijonov oseb, ki tako postanejo tujci v svoji lastni deželi, in so se pogosto prisiljeni skrivati, spat na delovnem mestu in se za dlje časa ločiti od svoje družine. Medtem ko sledita Zhou Gouchenu, enemu teh migrantov, ki se domov ni vrnil že tri leta, režiser in fotograf prispeta v Sičuan, kmalu zatem pa znova nadaljujeta pot in se med svojim potovanjem srečujeta še z drugimi migranti. Prav tako pa pogosto obiščeta tudi njihove družine, da bi tako spoznala tudi mnenje tistih, ki so ostali doma.

GOTTHARD SCHUH

UNA VISIONE SENSUALE DEL MONDO

Gotthard Schuh. Čutno videnje sveta

Švica, 2011, barvni, 89'

režija Villi Hermann

scenarij Villi Hermann, Eve Martin

fotografija Alberto Meroni

montaža Alberto Meroni

glasba Christian Gilardi, Zeno Gabaglio

pripovedovalec Massimiliano Zampetti

producent Villi Hermann

produkcija Rsi Radiotelevisione Svizzera Italiana,
Srf Sternstunde Kunst

distribucija Imagofilm Lugano

S tem filmom se Hermann poda po sledih fotografij Gottharda Schuha: od Singapurja in Indonezije, pa vse do »domačega« Malcantoneja. S fotografijami v rokah se avtor loti ponovnega odkrivanja krajev in ljudi, ki jih je v svoje fotografske podobe ujel Schuh. Tako gledalcu omogoči, da preko nasprotij, ki so ujeta v njegovih fotografijah in so danes še bolj izstopajoča kot v preteklosti, odkriva tako Schuhove manj znane in skoraj etnografske podobe, ustvarjene v Ticinu – pokrajini, ki jo je na sedežu svoje Lambrette prekriziral po dolgem in počez in jo tako ovekovečil za vse čase –, kot tudi fotografije daljnih in eksotičnih krajev, »otokov bogov«, ki so mu prinesle slavo. Te podobe pa je Hermann prepletel s fotografiovimi razmišljanji, ki si jih je ta zapisoval v svoj dnevnik.

OMBRE

Sence

Švica, 2008, barvni, 10'

režija Alberto Meroni

scenarij Alberto Meroni (v sodelovanju s Saro Beltrame)

fotografija Michael Bonito

montaža Alberto Meroni

glasba Roberto Leuzinger

igrajo Pietro Ghislandi, Gaia Fossani

produkcija Imagofilm Lugano

Ne tako oddaljena prihodnost: podobe zlobnih ljudi iz mesta, zaradi katerih je morala mala Gaia oditi z doma in se zateči k svojemu dedu, malo deklico še vedno preganjajo. Ko se nekega večera zazdi, da so vojaki znova blizu, se dedek odloči, da bo poskušal pozornost deklice preusmeriti drugam, v svet otroške domišljije. Tako ustvarita domišljijski svet, v katerega se lahko zatečeta pred nasilno in neusmiljeno realnostjo, tistim svetom zunaj, ki ga naseljujejo zlobni ljudje in kjer se odvija surovi boj za preživetje.

TUTTI GIÙ

Prosti pad

Švica, 2012, barvni, 97'

režija Niccolò Castelli

scenarij Niccolò Castelli

fotografija Pietro Zuercher

montaža Claudio Cea

glasba Kovlo

igrajo Yanick Cohades, Lara Gut, Nicola Perot, Elena Aglaja Amadò, Nicole Lechmann

producent Villi Hermann

Film spregovori o težavnem obdobju odraščanja, o prehodu iz najstniških let v zrela, o vzniku samozavedanja, o samotnih trenutkih odločanja, ki tlakuje našo pot med sanjami in strahovi, med uspehi in porazi. Za nekatere ima športno udejstvovanje izrazito tekmovalno naravo; nekateri drugi so se s športom srečali povsem naključno; spet tretji pa v njem vidijo način življenja. So tudi taki, ki jim prav bučna navijaška množica omogoča, da vzpostavijo stik z najglobljimi predeli samih sebe in s spokojno naravo; ki se sredi preobljudenih ulic počutijo doma, sredi kaosa pa v krogu družine. A tudi taki, ki mir najdejo v praznini. Film nam predstavi tri »drugačne«, izrazito svojske mlade ljudi, ki jim je skupno to, da se morajo soočiti s svetom »odra-slih«. Tri mlade osebe, ki jih življenje postavi na preizkuš-njo, saj jih prisili in to, da sprejmejo velik izziv: dokopati se do jasne zavesti o svojem obstoju, pri tem pa ne dovoliti, da bi tisti sveti ogenj, zaradi katerega se počutijo tako živi, pri tem ugasnil. Za vsakega izmed njih bo to nadvse zah-teven izziv in vsakdo se bo moral z njim soočiti sam. Mora-li bodo torej živeti, med tem odrasti ter si ne dovoliti tega, da bi se odrekli snu o prihodnosti, ki je ukrojena po njihovi meri. Izživeti svojo strast, živeti za tisto, ob čemer ti moč-neje bije srce, živeti v skladu s samim sabo v svetu, ki »ni običajen«. Film, ki pripoveduje o tistem življenjskem, v ka-terem imamo občutek, da smo sami na svetu, pred nami pa se odpira veličastna, sijajna a tudi strašljiva praznina.

SLOVENSKI
FILMSKI
CENTER
JAVNA
AGENCIJA
SLOVENIAN
FILM
CENTRE

VEČERI Z NAGRAJENCI IZ PRETEKLIH LET **NAGRADA SKOZI ČAS**

Letošnji festivalski program je še bogatejši, saj v sodelovanju s Slovenskim Filmskim centrom, ki letos praznuje 20 let delovanja, v goriški Hiši filma ponovno gostimo tri slovenske režiserje Majo Weiss, Jana Cvitkoviča in Karpa Godino, prejemnike nagrad Darka Bratine iz preteklih let. Program zajema filme, s katerimi so bili nagrajeni, kot tudi njihova najnovejša dela. Druženje z nagrajenci načrtujemo tudi v naslednjih edicijah festivala, ko bomo v naš prostor ponovno pripeljali dosedanje nagrajence in predstavili njihova zadnja dela.

Slovenski filmski center in Kinoatelje

V letu 2015 Slovenski filmski center praznuje dvajset let delovanja. Praznovanje se je začelo januarja na filmskem festivalu v Trstu, zaključilo pa se bo z retrospektivo na Reki. Večje predstavitve so potekale na festivalih, ki so v teh letih redno prikazovali slovensko filmsko produkcijo. Julija so retrospektivo slovenskih kratkih filmov pripravili na festivalu Vila do Conde na Portugalskem, avgusta se je z novimi filmi praznovalo v Sarajevu, oktobra na festivalu Let's CEE na Dunaju, novembra s fokusom na slovenski film na festivalih v Cottbusu (Nemčija) in Arrasu (Francija). November pa je tudi mesec praznovanja s Kinoateljejem iz Gorice, ki je v vsem tem času stalni partner pri promociji slovenskega filma v Italiji, v zadnjih letih pa še posebej tistega »z vizijom«.

NERINA KOCJANČIČ

MAJA WEISS

PREJEMNICA NAGRADE DARKO BRATINA 1999

2/11 2015 /PONEDELJEK

18:30

Cesta Bratstva in enotnosti 1999, 50'

20:30

Banditenkinder – slovenskemu narodu ukradeni otroci 2014, 95'

JAN CVITKOVIČ/PETEK

PREJEMNIK NAGRADE DARKO BRATINA 2001

13/11 2015 /PETEK

18:30

Kruh in mleko 2001, 68'

20:30

Venice 70: Future reloaded, 2013, 1'44"

Sto psov, 2011, 23'

Totalni Gambit, 2010, 55'

KARPO GODINA

PREJEMNIK NAGRADE DARKO BRATINA 2012

3/12 2015 /ČETRTEK

20:30

Divjad, 1965, 6'

Umetni raj, 1990, 98'

A photograph of an elderly man with glasses, wearing a dark button-down shirt, sitting outdoors and reading a book. The background shows a balcony with a fountain and a building facade. The entire image has a cyan/blue color cast.

In memoriam

SANDRO SCANDOLARA

FOTO: BOJAN MARAŽ

Sandro Scandolara je dolga leta, vsaj od začetka osemdesetih, spremljal dejavnost Kinoateljaja bodisi kot partner s svojim društvom Piccolo Cineforum bodisi kot soustvarjalec in sodelavec pri številnih naših projektih.

Kar naenkrat pa te življenje preseneti, in ostati ni enostavno, ker ostati pomeni spomin, pomeni srečo in bolečino, ki izvira iz odsotnosti.

Dragi Sandro, nisem si predstavljal, da ti bom pisal na straneh kataloga, ki je posvečen tvojemu prijatelju Darku, ki si ga ti poznal bolje od nas, ker si z njim delil študentska leta v Trentu in pot filmskega ljubitelja.

Nepozabni so bili večeri, ki smo jih preživljali skupaj, s tabo in seveda Darkom, in diskutirali do onemoglosti o filmu in kulturi v Gorici osemdesetih, ko je bila večja tako mestna blaginja kot tudi naša žeja po filmski kulturi. Naši večeri so se končevali z učenimi napitnicami pod fresko nekdanje goriške gostilne, ki je bila naša vzporedna šola filma: anekdota je pripovedovala o resnici, kritika se je rojevala iz sociološke imaginacije, vsaka ugotovitev ali dejstvo je bilo za nas že kamen modrosti. Usposabljanje skozi diskusijo pa je bilo predvsem zabavno, ker je zadevalo prostore, ljudi in dogodke, ki si jih pripovedoval poglobljeno, spretno in brez politične korektnosti, kot bi temu sedaj rekli. Zato so bile te zgodbe bolj zanimive od kakšnega Fantomasa, Lucasa in Spielberga in veliko je takih, ki so ostale potem tudi zapisane v knjigi *Nostro cinema quotidiano* (Kino naš vsakdanji). Ta tvoja knjiga o različnih »filmskih Goricah« pa je pokazala tudi smer mali založniški zbirki Kinoateljaja.

Ni hvaležnosti, če ne v dejanjih, in mi ti bomo hvaležni. Vendar pa »dejavnost« ni aktivizem po zakonu vztrajnosti. V tem si nam bil ustrezna protiutež, ko smo v prizadevnosti pretiravali, kot pravi manjšinci. Razumeli smo pa le, da je dejanje brati, študirati, znati, komunicirati a tudi molčati, opazovati in opuščati. Kajti na žalost, dragi Sandro, človeku ni dana zadnja beseda.

predsednik Kinoateljaja **Aleš Doktorič**, Trst/Bruselj

Bilo je skupno uživanje v filmu našem vsakdanjem, dediščina Darka Bratine, druženje z Ugom Casiraghijem, vpadi v spise Elia Vittorinija, skrivnost Elia Marchija, povratek Carla Battistija, črno-beli barvni film Evi Ceconi, fantastični sprehodi z Brunom Schulzem, zasledovanje Nore Gregor. Bila sva sopotnika na neverjetnem potovanju. To je bil navdušujoč čas, ko smo lovili »papirnat šklemfec« Edija in Pepija Rusijana, se smejali Gigiju Oci in sanjarili o filmih s slepim pianistom Ampeliom, tistim, ki je imel konje, a jih ni mogel videti. Tako navdušeni smo bili, da je bilo kot drugo otroštvo, odraslo otroštvo. Genialno obdobje, ki ga je obujal Bruno. Uresničil pa ga je Sandro, naš vodja, čarobni piščalkar. Oster, predrzen, nezadržen pajdaš. Vsak njegov spis je danes spomin, vsak spomin je znamenje, kraj, navdih, ki ne zapade nikoli. To, kar imenujemo večnost ... Sandru, ki je nehote bil učitelj življenja.

Igor Devetak, Gorica

Sandro Scandolara, moj bolj izkušeni vrstnik. Dvajset let je bil starejši od mene, ampak odkar sem imel srečo, da sem ga spoznal, je zame bil vedno moj vrstnik. Nič naju ni oddaljevalo, vse nama je bilo skupno. Nobenih sodb, samo nasveti. Sandro je znal živeti v soglasju z ljudmi, istočasno pa je branil svojo samostojnost, ki jo je izražal v svojih strastnih spisih, pravih kontrapunktih. Sandro ni nikoli pel v zboru.

Paolo Caneppele, Dunaj

SANDRU do ruševin neba

Nekoč konec šestdesetih sva s prijateljem Silvanom Furlanom prestopila mejo in te s tvojim soderugom Darkom Bratino spoznala. Začelo se je dolgoletno prijateljstvo ob filmskih druženjih. Midva s sva bila goreča gimnazijska cinefila, vidva že malce starejša in izkušena filmska promotorja Stelle Matutine, art kina Modernissima, kasnejšega kluba Kinoateljaja. Skupaj smo gledali neizmerno število filmov, se o njih pogovarjali. Vidva sta naju opozorila na filmske knjige, ki jih je bilo pri vas že takrat veliko in naju kot mulca enkrat na teden napotila k Linu in Albertu na takrat ustanovljeni filmski oddelek tržaške univerze. Veliko smo sanjali o bodočih skupnih obmejnih filmskih prireditvah. Velika retrospektiva slovenskega filma v Gorici 1981 je bila prva krona teh sanj. S Silvanom sva po vašem zgledu leta 1970 ustanovila v Novi Gorici Filmsko gledališče, se veliko naučila in postala filmsko pismena.

Potem sva z devetnajstimi leti odšla na študij v Ljubljano, mlada po letih, pa s filmsko kulturo že zelo odraslih ljudi. Tam sva zahvaljujoč izkušnjam, ki sta jih nama dala v veliki meri prispevala k obnovi slovenske filmske kritike in rojevanju filmske teorije na Slovenskem in vsem nadaljnjim korakom v vzpostavljanju pravšnje filmske omike. Potem so se nam pota razšla. Midva sva odšla študirat film v Milano in Pariz, vidva sta nadaljevala s svojim zagnanim delom doma. Še smo se občasno videvali, Silvan je v novi Sloveniji postal prvi direktor nacionalne Kinoteke, sam sem ustanovil filmske študije na novogoriški Univerzi. Vsega tega verjetno ne bi bilo ne tako hitro ne v tej meri, če ne bi bilo te enkratne izkušnje na meji, ko je ta še obstajala.

Potem je nekega dne nenadoma odšel Darko, za njim pa Silvan. Premlada in sred ustvarjalne vneme. Ostala sva samo še midva in se vsak vikend ob dvanajstih dobivala v kavarni *Alle ali* pri Massimu, da ne bi kaj pozabila iz sijajne preteklosti za bodoče dneve, ki so nama bili še dani.

Pa si odšel še ti, moj dragi Sandro. Tako sem ostal sam. Kam bom zdaj z vsemi spomini, komu naj jih poslej zaupam?

Pa vendar je samo eno življenje in verjamem, da je brez konca. Ko so mi sporočili, da si odšel, sem kanil nekam potovati. Pa sem si rekel: zakaj potovati? Ostal sem zgoraj na hribu v Rožni dolini in naredil nekaj korakov zunaj hiše po vrtu. Streslo me je, preplavile so me slike. Imel sem občutek, da od žalosti ne hodim po nebu, ampak globoko v njem. Dih mi je zastajal, sit sem bil zraka in svetlobe. V tridesetih sekundah sem naredil sprehod dolg skoraj stoletje. Življenje ima neverjetno eksplozivno zgoščenost, moč, ki jo ima tudi vsem nam tako dragi film. Njegovi drobni fotogrami vsebujejo vsa kraljestva tega sveta.

Nekoč mi je nekdo za nas štiri rekel, da mu je ugajalo, ker se nikoli nismo delali pametne, ker smo s filmom prišli do spoznanja, da vendarle vemo pravzaprav manj kot dojenčki v svojih zibelkah. Naše oči so ponavadi manj odprte, naše bojazni manj čiste in naše radosti manj izostrene. Vem samo to, da so nam bile vsaj oči že zaradi nuje, ki izhaja iz neizmerne ljubezni do filma, vedno zelo odprte.

Bodi mi še naprej tako dober, Sandro, in pozdravi mi ona dva kompanjona tam gori. Ko pridem en lep dan za vami, ti obljubim, da ustanovimo filmski klub tam gori. Ognjemeti filmske svetlobe niso nikoli bili razočaranja. Tak klub je ustanovil tudi naš občudovani učitelj Ugo Casiraghi v letu 1944 na mestu, ki nikakor ni spominjalo na nebesa. To smo dolžni njemu, sebi in vsem tistim, ki smo jih radostili. Dobro vedno izgubi in to je njegov način, da zmaga.

Jože Dolmark, Nova Gorica

2015
NAGRADA/PREMIO

**DARKO BRATINA
POKLON VIZIJI
OMAGGIO A
UNA VISIONE**

**24/11
LJUBLJANA**

SLOVENSKA KINOTEKA

20:00

**FROM SOMEWHERE
TO NOWHERE**, 2008

**25/11
NOVA GORICA**

KULTURNI DOM

11:00

TUTTI GIÙ
(r: NICCOLÒ CASTELLI), 2012

GORIZIA

TRGOVSKI DOM

18:00

**CERCHIAMO PER
SUBITO OPERAI,
OFFRIAMO ...**, 1974

**26/11
GORIZIA**

PALAZZO DEL CINEMA - HIŠA FILMA

09:00-18:30

MASTERCLASS: VILLI HERMANN

PROJEKCIJE / PROIEZIONI

FED UP, 1969

24 SU 24 – IL CONTRABBANDIERE, 1972

LUIGI EINAUDI. DIARIO DELL'ESILIO

SVIZZERO, 2000

OMBRE (r: ALBERTO MERONI), 2008

**GOTTHARD SCHUH. UNA VISIONE SENSUALE
DEL MONDO**, 2011

20:30

SLAVNOSTNI VEČER /SERATA D'ONORE

PODELITEV NAGRADE / CONSEGNA DEL PREMIO

SAN GOTTARDO, 1977

S FINANČNO PODPORO / CON IL CONTRIBUTO FINANZIARIO

**SLOVENSKI
FILMSKI
CENTER**
JAVNA
AGENCIJA
SLOVENIAN
FILM
CENTRE

SWISSFILMS

PALAZZO DEL CINEMA GORIZIA
HIŠA FILMA GORIZIA

MESTNA OBČINA NOVA GORICA

FONDAZIONE
Cassa di Risparmio di Gorizia

VILLI HERMANN

27/11
SAN PIETRO
AL NATISONE

SMO-SLOVENSKI KULTURNI DOM

20:00

GIOVANNI ORELLI.
FINESTRE APERTE, 1997
GREINA, 1997

28/11
IZOLA

ART KINO ODEON

20:30

INNOCENZA, 1986

29/11
TRIESTE

TEATRO MIELA

18:00

MATLOSA, 1981

20:00

BANKOMATT, 1989

30/11
UDINE

CINEMA VISIONARIO

20:00

GOTTHARD SCHUH.
UNA VISIONE
SENSUALE DEL
MONDO, 2011

V SODELOVANJU Z /IN COLLABORAZIONE CON

ART KINO ODEON | CASA DEL CINEMA TRIESTE | CENTRO ESPRESSIONI CINEMATOGRAFICHE UDINE |
COMUNITÀ DELLA NAZIONALITÀ ITALIANA DI ISOLA | IMAGO FILM | KULTURNI DOM NOVA GORICA | NARODNA
IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA - FEIGLOVA KNJIŽNICA | SLOVENSKA KINOTEKA | SMO-INSTITUT ZA SLOVENSKO
KULTURO | TEATRO MIELA | VELEPOSLANIŠTVO ŠVICE | ZAVOD OTOK

MASTERCLASS

DAMS CINEMA - UNIVERSITÀ DI UDINE

DIPARTIMENTO DI SCIENZE POLITICHE E SOCIALI - UNIVERSITÀ DI TRIESTE

FAKULTETA ZA HUMANISTIČNE ŠTUDIJE - UNIVERZA NA PRIMORSKEM

VISOKA ŠOLA ZA UMETNOST - UNIVERZA V NOVI GORICI

